

ONTWERP VAN DECREET TOT WIJZIGING VAN HET DECREET VAN 18 MEI 2018 HOUDENDE DE VLAAMSE SOCIALE BESCHERMING EN ARTIKEL 59 VAN HET WOONZORGDECREET VAN 15 FEBRUARI 2019, WAT BETREFT BELRAI EN DE VERWERKING VAN PERSOONSGEGEVENS

Samenvatting

Dit ontwerp van decreet regelt de verwerking van persoonsgegevens in het kader van BelRAI door het Departement Zorg in het Woonzorgdecreet en het decreet houdende de Vlaamse Sociale Bescherming voor de taken en opdrachten die zij heeft. Tevens wordt in het decreet Vlaamse Sociale Bescherming een verduidelijking aangebracht rondom de aanrekening van de dossiertaks.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

1. Naar aanleiding van een nieuwe gegevensverwerking is gebleken dat het artikel 59, §5, van het Woonzorgdecreet van 15 februari 2019 niet voldoet aan de vereisten welke worden gesteld aan een regelgevende basis voor de verwerking van persoonsgegevens, vermeld in de algemene verordening en het artikel 22 van de Grondwet.

De vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof en de adviespraktijk van de Raad van State stellen dat, doordat artikel 22 van de Grondwet het aan de bevoegde wetgever voorhoudt om vast te stellen in welke gevallen en onder welke voorwaarden afbreuk kan gedaan worden aan het recht op eerbiediging van het privéleven, het aan elke burger waarborgt dat geen enkele inmenging in dat recht kan plaatsvinden dan krachtens regels die zijn aangenomen door een democratisch verkozen beraadslagende vergadering. Een delegatie is niet strijdig met dit wettigheidsbeginsel, voor zover de machtiging voldoende nauwkeurig is omschreven en betrekking heeft op de tenuitvoerlegging van maatregelen waarvan de "essentiële elementen" voorafgaandelijk door de wetgever vastgesteld zijn¹.

Deze "essentiële elementen" van de verwerking die op het niveau van het decreet moeten worden vastgelegd zijn volgens de afdeling Wetgeving van de Raad van State volgende elementen: (1°) de categorieën van verwerkte gegevens, (2°) de categorieën van betrokken personen, (3°) de met de verwerking nagestreefde doelstelling, (4°) de categorieën van personen die toegang hebben tot de

¹ Zie GwH 18 maart 2010, nr. 29/2010, GwH 20 februari 2020, nr. 27/2020.

verwerkte gegevens en (5°) de maximumtermijn voor het bewaren van de persoonsgegevens².

In het artikel 59, §5, van het Woonzorgdecreet van 15 februari 2019 wordt voor wat betreft de verwerking van de persoonsgegevens door het Departement Zorg, alleen in een zeer algemene omschrijving voorzien³, zonder de effectieve categorieën van persoonsgegevens op te sommen. Daarvoor wordt een delegatie voorzien aan de Vlaamse Regering. In het besluit van de Vlaamse Regering van 28 juni 2019 betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers werden de categorieën van persoonsgegevens bovendien niet altijd volledig uitgewerkt.

Om hieraan tegemoet te komen, wordt het artikel 59, §5, van het Woonzorgdecreet van 15 februari 2019 vervangen en worden de categorieën van persoonsgegevens die verwerkt worden door het Departement Zorg op decretaal niveau opgenomen.

Naast de bovengenoemde reden wenst het Departement Zorg eveneens bij de controle op de erkenningsvoorwaarden de Rijksregisternummers te kunnen verwerken van de gebruikers en de personeelsleden, vrijwilligers, verenigingswerkers en bestuurders van de woonzorgvoorzieningen en verenigingen. Overeenkomstig het artikel 8, §1, van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen is de machtiging om het Rijksregisternummer te gebruiken, onderworpen aan de machtiging van de minister voor Binnenlandse Zaken. Er is echter geen machtiging vereist om het Rijksregisternummer te gebruiken wanneer dit gebruik uitdrukkelijk voorzien is door of krachtens een wet, decreet of ordonnantie. Bij de opname van de categorieën van persoonsgegevens in het artikel 59, §5, van het Woonzorgdecreet van 15 februari 2019, zal daarom eveneens worden voorzien in een expliciete opname dat eveneens het Rijksregisternummer of het bis-nummer zal verwerkt worden.

2. Bij het decreet van 1 december 2023 houdende diverse bepalingen over het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin werd het Departement Zorg aangeduid als verwerkingsverantwoordelijke van de verwerking van persoonsgegevens in het kader van het beheer van de databank met BelRAI-indicatiestellingen.

² Zie RvS 68.936/AV van 7 april 2021.

³ Cfr. artikel 59, §5, eerste lid, Woonzorgdecreet van 15 februari 2019: “persoonsgegevens van de gebruiker, inclusief gegevens als vermeld in artikel 4, 15), van de algemene verordening gegevensbescherming, en de persoonsgegevens van de personeelsleden, vrijwilligers, verenigingswerkers en bestuurders’.

De Vlaamse Regering kiest voluit voor het afstemmen van de verschillende zorgzwaarte-inschalingsystemen door het aanwenden van een eenvormig inschalingsinstrument, namelijk de BelRAI. De BelRAI-instrumenten zijn een reeks van internationaal wetenschappelijk gevalideerde evaluatie-instrumenten. Ze zijn gebaseerd op de InterRAI-instrumenten die werden vertaald naar de Belgische situatie (BelRAI). De instrumenten brengen het functioneren en de zorgnoden van gebruikers op een gestandaardiseerde en gestructureerde wijze in beeld, telkens op maat van de specifieke zorgcontext. Er is echter telkens een gemeenschappelijke set van kernitems, waardoor uitwisseling van zorggegevens over sectoren heen mogelijk wordt. In Vlaanderen werd een Vlaams IT-Platform BelRAI ontwikkeld waarop de verschillende BelRAI-instrumenten stapsgewijs geïntegreerd zullen worden en multidisciplinaire samenwerking over de sectoren heen mogelijk wordt gemaakt. De indicatiestellingen worden opgeslagen in de achterliggende BelRAI-databank.

In het decreet van 18 mei 2018 houdende de Vlaamse sociale bescherming en in het Woonzorgdecreet van 15 februari 2019 wordt uitdrukkelijk geopteerd voor BelRAI als indicatiestellingsinstrument. In de uitvoeringsbesluiten wordt de gefaseerde implementatie van BelRAI voor de toekenning van zorgbudgetten, de diensten voor gezinszorg, de diensten maatschappelijk werk van het ziekenfonds en de residentiële ouderenzorg verder geconcretiseerd.

Uit een interne analyse is gebleken dat de huidige bepaling rond de databank met BelRAI-indicatiestellingen het Departement Zorg wel aanduidt als verwerkingsverantwoordelijke maar dat het artikel 49 van het decreet van 18 mei 2018 houdende de Vlaamse sociale bescherming (hierna VSB-decreet) echter niet voorziet in een verwerking van die gegevens door het Departement Zorg. Om die reden wordt het artikel 49 van het VSB-decreet aangepast zodat die bepaling eveneens uitdrukkelijk voorziet in de verwerking van de gegevens van de gebruikers en van de personen die een indicatiestelling kunnen afnemen in het kader van het beheer van de databank met BelRAI-indicatiestellingen.

Verder worden door toevoeging van een paragraaf 9 aan het artikel 49 de doeleinden bepaald volgens dewelke het Departement Zorg de verschillende categorieën van gegevens uit de databank met BelRAI-indicatiestellingen mag verwerken, in het bijzonder met het oog op beleidsrapportering, beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering. Dit wordt inhoudelijk verder toegelicht bij de artikelsgewijze bespreking.

3. In het decreet van 18 mei 2018 houdende de Vlaamse sociale bescherming wordt een verduidelijking aangebracht rond de aanrekening van de dossiertaks bij de instelling van een administratief beroep tegen de BELRAI- indicatiestelling. Dit naar aanleiding van het arrest van het Grondwettelijk Hof 2023/112 van 20 juli 2023.

B. Inhoud

Probleemstelling en omgevingsanalyse

1. Het Woonzorgdecreet van 15 februari 2019 is een aantal jaren in uitvoering. Het decreet heeft aanleiding gegeven tot een aantal uitvoeringsbesluiten. De toepassing van dat decreet en de uitvoeringsbesluiten in de praktijk heeft duidelijk gemaakt dat er een aantal elementen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens onvoldoende geregeld werden in het decreet en de uitvoeringsbesluiten.

2. Het decreet van 1 december 2023 bepaalt de oprichting van een databank met BelRAI-indicatiestellingen. Dat decreet voorziet in de oprichting van een BelRAI-databank en de aanduiding van het Departement Zorg als verwerkingsverantwoordelijke, maar er werden nog geen bepalingen vastgelegd rond de gegevensverwerking door het Departement Zorg. De huidige bepalingen in het VSB-decreet zijn hiervoor ontoereikend.

Implementatie

Het ontwerp van decreet voorziet in de volgende delegaties aan de Vlaamse Regering:

- Artikel 10: dit voert volgende delegaties in het artikel 59, §5, van het Woonzorgdecreet van 15 februari 2019 in:
 - o Ontworpen artikel 59, §5, vierde lid: de Vlaamse Regering kan de persoonsgegevens die het Departement Zorg verwerkt van de gebruikers en de personeelsleden, vrijwilligers, verenigingswerkers en bestuurders nader preciseren;
 - o Ontworpen artikel 59, §5, achtste lid: hier is een delegatie voorzien aan de Vlaamse Regering om:
 - de regels voor de wijze van verwerking van de gegevens te voorzien;
 - de vorm te bepalen waarin en de wijze waarop de gegevens zullen worden uitgewisseld.

De inwerkingtreding van de nieuwe artikelen van het decreet is voorzien tien dagen na de publicatie van het decreet in het Belgisch Staatsblad .

Gezien dit louter gaat over een regeling voor een verwerking van persoonsgegevens, zijn er geen overgangsbepalingen voorzien.

C. Totstandkomingsprocedure

De gunstige adviezen van de Inspectie van Financiën werden bekomen op 13/09/2023 en 2/10/2023. Het gemotiveerd akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting, is niet vereist.

Het wetgevingstechnisch en taalkundig advies werd bekomen op 15/09/2023. Het voorontwerp van decreet werd aangepast aan het wetgevingsadvies nr. 2023/367 van 15/09/2023.

Het advies van de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin ('Vlaamse Raad WVG') werd bekomen op 16 november 2023.

Het advies nr. 2023/127 van de Vlaamse toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens ('VTC') werd bekomen op 17 november 2023.

Het advies nr. 165/2023 van de Gegevensbeschermingsautoriteit ('GBA') werd bekomen op 18 december 2023.

De Raad van State heeft op 22 februari 2024 zijn advies nr. 75.357/3 over het voorontwerp van decreet uitgebracht.

1. Bespreking van het advies van de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (hierna: Vlaamse Raad)

a. Verwerking van persoonsgegevens

De Vlaamse Raad stelt zich vragen omtrent de proportionaliteit van de gegevens die de overheid wilt verwerken en ze vraagt ook om beter te motiveren welke gegevens moeten verwerkt worden voor welke doeleinden. Als antwoord op deze opmerking verwijzen wij naar de antwoorden op de gelijkaardige opmerking van de Vlaamse toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens.

De Vlaamse Raad stelt zich de vraag of de bepalingen niet in strijd zijn met de Wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt.

Deze opmerking van de Vlaamse Raad is onduidelijk. Zo regelt de wet van 22 augustus 2022 betreffende de rechten van de patiënt alleen iets over inzage/toegang tot het patiëntendossier van een beroepsbeoefenaar (een beoefenaar bedoeld in de wet betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen, gecoördineerd op 10 mei 2015 of de beoefenaar van een niet-conventionele praktijk) en niet iets over het delen van gezondheidsgegevens in het algemeen. Het delen van gezondheidsgegevens in het algemeen is wel aan een specifieke rechtsgrond gebonden in de AVG (cfr. rechtsgronden van het artikel 9, lid 2, van de AVG). In het ontwerp van decreet wordt dergelijke AVG-conforme rechtsgrond gecreëerd voor de verwerking van de gezondheidsgegevens. Noch de VTC, noch de GBA hebben bezwaren geuit op dit stuk.

De Vlaamse Raad vind de omschrijving van de gegevens van socio-economische, levensbeschouwelijke en culturele aard niet duidelijk en dringt erop aan dit beter

te motiveren. Wij verwijzen naar het antwoord op de gelijkaardige opmerking van de VTC.

De Vlaamse Raad stelt zich de vraag hoe de persoon met zorgbehoefte geïnformeerd zal worden over de verwerking van zijn gegevens voor secundaire doelstellingen. We verwijzen hiervoor naar het antwoord op de gelijkaardige opmerking van de VTC.

De Vlaamse Raad stelt een vraag om verduidelijking omtrent het gebruik van BelRAI-gegevens bij de programmatie. Het voorontwerp van decreet bepaalt dat de BelRAI-gegevens kunnen gebruikt worden voor programmatie. De Vlaamse Raad vraagt hierbij om in de memorie van toelichting duidelijk te vermelden dat de programmatie niet alleen op basis van deze gegevens, maar op basis van een ruimere set aan gegevens, vastgelegd wordt. Naar aanleiding van deze opmerking wordt er geen aanpassing voorzien aan het ontwerpdecreet of de memorie van toelichting. Er wordt nergens gesteld dat dit de enige gegevens zouden zijn.

De Vlaamse Raad vraagt om in de memorie van toelichting te verduidelijken welke onderzoekers de gegevens voor wetenschappelijk onderzoek mogen verwerken? Wie wordt er als onderzoeker beschouwd? Als antwoord kunnen we enkele voorbeelden geven. Het gaat hier bijvoorbeeld om onderzoekers aan de hoger onderwijsinstellingen en erkende onderzoeksinstellingen.

b. Dossiertaks

Bij het advies van de Vlaamse Raad over het voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 18 mei 2018 houdende de Vlaamse Sociale Bescherming en artikel 59 van het Woonzorgdecreet van 15 februari 2019, wat betreft BelRAI en de verwerking van persoonsgegevens, goedgekeurd door de Sectorale kamer VSB en Personen met een handicap op 16 november 2023, stelt de Vlaamse Raad verbaasd te zijn over de aanpassingen die de Vlaamse Regering in dit voorontwerp van decreet voorstelt.

De Vlaamse Raad meent dat om de discriminatie weg te werken, de voorwaarden voor personen die recht hebben op een verhoogde tegemoetkoming nu wel gelijkgesteld worden met de 6 categorieën die volgens het decreet van 18 juni 2021 recht hadden op een vrijstelling van betaling van de dossiertaks, maar alleen door de vrijstelling voor deze 6 categorieën op te heffen en een dossiertaks van 30€ in te voeren voor al deze categorieën. De drempel om een administratief beroep in te dienen tegen een indicatiestelling, blijft dus behouden voor de groep van personen met een verhoogde tegemoetkoming en wordt opnieuw ingevoerd voor zeer kwetsbare groepen (de 6 categorieën). Dit gaat in tegen de geest van het arrest van het Grondwettelijk Hof dat een volledige vrijstelling voorstelt voor alle kwetsbare groepen, de personen met een verhoogde tegemoetkoming inbegrepen.

Nochtans het Grondwettelijk Hof oordeelde dat de dossiertaks het recht op toegang tot de rechter niet op een onevenredige wijze beperkt. De doelstelling van de decreetgever om het onnodig en systematisch instellen van procedures tegen te gaan is een legitiem doel. Het opleggen van een dossiertaks is hiertoe een geschikte maatregel.

Het Hof had precies een probleem met het verschil in behandeling van personen die recht hebben op een verhoogde tegemoetkoming en de 6 categorieën die volgens het decreet van 18 juni 2021 recht hadden op een vrijstelling van betaling van de dossiertaks. Het Grondwettelijk Hof oordeelde dat dit onderscheid onevenredig was, aangezien het voor bepaalde personen die zich per definitie in een precaire financiële situatie bevinden, een onoverkomelijke drempel kan vormen voor het instellen van een administratieve beroepsprocedure. Het Hof is van mening dat een dossiertaks een financiële drempel is die de toegang tot de rechter beperkt (randnr. B.18), waarbij zelfs een beperkt bedrag een financiële drempel kan uitmaken. Vervolgens ging het Hof na of de dossiertaks niet verder gaat dan nodig en geen excessieve last, al dan niet op discriminerende wijze, oplegt (randnr. B.20). Het Hof is van oordeel dat de dossiertaks als financiële drempel, als definitieve financiële last en als ontvankelijkheidsvereiste in het algemeen geen excessieve last of onevenredige gevolgen met zich meebrengt (randnr. B.22).

Vermits de dossiertaks als financiële drempel geen excessieve last of onevenredige gevolgen met zich meebrengt, is het geoorloofd om de discriminatie weg te werken door zowel aan de categorie van personen die recht hebben op een verhoogde tegemoetkoming als aan de 6 categorieën die volgens het decreet van 18 juni 2021 recht hadden op een vrijstelling van betaling van de dossiertaks, een verlaagde dossiertaks op te leggen. Deze lage dossiertaks bedraagt minder dan de helft van het basisbedrag van de dossiertaks.

De Vlaamse Raad meent bovendien dat de maatregel zijn doelstelling voorbij gaat omdat intussen uit de praktijk blijkt dat het aantal administratieve beroepen tegen indicatiestellingen slechts beperkt is ten opzichte van het totale aantal indicatiestellingen. Deze vaststelling klopt. Maar de raad gaat eraan voorbij dat het lager aantal beroepen precies een gevolg is van het opleggen van de dossiertaks. Het is precies doordat er een dossiertaks werd opgelegd, dat het aantal administratieve beroepen gevoelig verminderde. De dossiertaks werd ingevoerd medio 2021.

In 2020 werden er nog 2097 administratieve beroepen ingediend. In 2021 daalde dit licht tot 1940 beroepen, omdat de dossiertaks pas in de tweede helft van het jaar werd ingevoerd, in 2022 telden we 1833 administratieve beroepen. In 2023 zet de dalende lijn zich verder.

Momenteel betalen minder dan de helft van de mensen die een administratief beroep willen indienen effectief een dossiertaks. Het door het Grondwettelijk Hof bevestigde legitieme doel wordt hierbij niet bereikt. De uitbreiding van de lagere dossiertaks is noodzakelijk om dit doel te bereiken.

2. Bespreking van het advies van de Vlaamse toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens (hierna: VTC)

De VTC merkt op dat de doeleinden, wat betreft de verwerking van de persoonsgegevens van de gebruikers en de personeelsleden, vrijwilligers, verenigingswerkers en bestuurders door het Departement Zorg, in het kader van het Woonzorgdecreet van 15 februari 2019 te vaag zijn geformuleerd (randnummer 20). Naar aanleiding van de opmerking van de VTC werden de doeleinden verduidelijkt. De persoonsgegevens zullen worden verwerkt "om woonzorgvoorzieningen en verenigingen te vergunnen, te erkennen en te subsidiëren binnen de programmatie en voor het toezicht op de erkenningsvoorwaarden en de handhaving ervan.

De VTC stelt dat de decreetgever, de Vlaamse Regering en de verwerkingsverantwoordelijken moeten nagaan of het uitvoeren van een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling (GEB) noodzakelijk is. De VTC is van mening dat dergelijke GEB verplicht is, wanneer de verwerkingen voorzien in een systematische uitwisseling van bijzondere categorieën van persoonsgegevens en persoonsgegevens met betrekking tot strafrechtelijke veroordelingen of strafbare feiten tussen meerdere verwerkingsverantwoordelijken (randnummers 27 t.e.m. 31). In reactie op de opmerking van de VTC kan worden meegedeeld dat een GEB zal worden opgemaakt.

De VTC stelt zich vragen bij de proportionaliteit van de verwerking van de persoonsgegevens. Zij stelt zich eveneens de vraag of er voldaan is aan het principe van de voorzienbaarheid, gezien een betrokkene niet in elk geval kan afleiden of zijn persoonsgegevens al dan niet zullen verwerkt worden. De VTC stelt eveneens vast dat "*de gegevens van socio-economische, levensbeschouwelijke en culturele aard*" erg breed zijn en niet worden verduidelijkt in de toelichting (randnummer 36). Op de opmerkingen van de VTC kan worden geantwoord dat de proportionaliteit van de persoonsgegevens werd nagegaan. Het Departement Zorg heeft in de artikelsgewijze bespreking van de memorie van toelichting de noodzakelijkheid van de opgevraagde persoonsgegevens gemotiveerd. Bovendien wordt permanent afgetoetst of de betrokken doeleinden niet kunnen worden verwezenlijkt met een minder verregaande verwerking van persoonsgegevens. Wat de voorzienbaarheid betreft, kan er worden verwezen dat, wat de gegevensverwerkingen uit het Woonzorgdecreet van 15 februari 2019 betreft, uit de uitvoeringsbesluiten zal blijken in welke gevallen persoonsgegevens zullen worden verwerkt en van wie. Bovendien zal het Departement Zorg de transparantieplichtingen, opgelegd in de algemene verordening gegevensbescherming, naleven en zal het voor elk van de in het ontwerp van decreet opgenomen gegevensverwerkingen nagaan of er bijkomende maatregelen inzake transparantie moeten worden genomen naar de betrokkene toe. Ten slotte

werd naar aanleiding van de opmerking van de VTC in de artikelsgewijze bespreking een aanvulling aangebracht die het begrip "de gegevens van socio-economische, levensbeschouwelijke en culturele aard", verder verduidelijkt.

De VTC wijst erop dat de bewaartermijn moet worden vastgelegd in het decreet en daarbij rekening moet gehouden worden met de eventueel toepasselijke archiefwetgeving en een proportionaliteitsafweging moet worden gemaakt (randnummer 42). Naar aanleiding van de opmerking van de VTC werden volgende aanpassingen aangebracht aan het ontwerp van decreet:

- in de ontworpen paragraaf 5 van artikel 59 van het Woonzorgdecreet van 15 februari 2019 werden de minimale en de maximale bewaartermijn van zowel de persoonsgegevens van de gebruiker, als van de persoonsgegevens van de personeelsleden, vrijwilligers, verenigingswerkers en bestuurders ingeschreven. De delegatie aan de Vlaamse Regering om de bewaartermijn te bepalen wordt opgeheven;
- een nieuwe wijziging wordt aangebracht aan de paragraaf 4 van artikel 59 van het Woonzorgdecreet van 15 februari 2019, zodat de minimale en de maximale bewaartermijn van de gegevens van de gebruiker, de personeelsleden, vrijwilligers, verenigingswerkers en bestuurders die worden verwerkt door de woonzorgvoorzieningen, verenigingen, partnerorganisaties en projecten eveneens decretaal worden verankerd. De delegatie aan de Vlaamse Regering om hier de bewaartermijn te bepalen, wordt hierdoor ook opgeheven;
- in het decreet van 18 mei 2018 houdende de Vlaamse sociale bescherming wordt een tweede lid toegevoegd aan artikel 49, §5, dat de bewaartermijn bepaalt van het Departement Zorg voor de persoonsgegevens van de personen die een indicatiestelling kunnen afnemen in het kader van het beheer van de BelRAI-databank, vermeld in artikel 70/2 van voornoemd decreet;
- in het decreet van 18 mei 2018 houdende de Vlaamse sociale bescherming wordt een bewaartermijn bepaald voor de gepseudonimiseerde persoonsgegevens die verwerkt worden voor de doeleinden vermeld in het ontworpen artikel 49, §9 van het voornoemde decreet.

De VTC merkt op dat het ontwerp geen bepalingen bevat met betrekking tot de juistheid en de actualisatie van de persoonsgegevens en beveelt aan dat de verwerkingsverantwoordelijke hiervoor de noodzakelijke maatregelen neemt (randnummer 46). De nodige maatregelen om de juistheid van de gegevens te behouden zullen worden genomen, zo kan er onder andere verwezen worden naar de verplichting die de woonzorgvoorzieningen hebben om de gegevens actueel te houden. De concrete maatregelen waarmee men de juistheid van de gegevens wil garanderen, worden niet opgenomen in het ontwerp van decreet. Dit wordt niet opportuun geacht. De verwerkingsverantwoordelijke is immers krachtens de algemene verordening gegevensbescherming verplicht om de juistheid van de gegevens te waarborgen. Het opnemen van de maatregelen die de

verwerkingsverantwoordelijke concreet neemt om aan deze verplichting te voldoen opnemen in de regelgeving, zou de tekst van het decreet te veel verzwaren.

De VTC is van oordeel dat het aanbevolen is om het ontwerp van decreet aan te vullen met de verplichting om de vermeldingen inzake de transparantievereisten en de rechten van de betrokkenen op te nemen in de communicatie met de burger zodat de betrokkenen goed geïnformeerd worden over de verwerking van hun persoonsgegevens en het voor de betrokkenen duidelijk is wat hun rechten zijn en tot wie zij zich moeten richten voor de uitoefening van deze rechten (randnummer 48). Op deze bemerking van de VTC wordt niet ingegaan. Het is niet opportuun om de transparantiemaatregelen te verankeren in de regelgeving. Uiteraard zal iedere verwerkingsverantwoordelijke gehouden zijn om de nodige transparantie te verzekeren, conform artikel 5, lid 1, a), van de algemene verordening gegevensbescherming. Dit is immers een verplichting die rechtstreeks van toepassing is ingevolge de Europese verordening. Het concreet opleggen in de regelgeving van de maatregelen hoe aan deze transparantievereisten moet worden voldaan, wordt niet wenselijk geacht. In dergelijk geval vereist een eventuele wijziging van deze maatregelen ook een wijziging van de regelgeving.

Tenslotte is het voor de VTC niet duidelijk door wie en op welk moment de BelRAI-gegevens zullen worden gepseudonimiseerd overeenkomstig het ontworpen artikel 49, §9 van het VSB-decreet en of voor bepaalde doeleinden de gegevens kunnen worden geanonimiseerd of er andere maatregelen mogelijk zijn (randnummer 54). Binnen de GEB zal verder worden nagegaan welke maatregelen (bijvoorbeeld door aggregatie van gegevenscategorieën of anonimisering) noodzakelijk zijn voor verdere identificatie te voorkomen in functie van de verschillende verwerkingsdoeleinden. De pseudonimisering zelf zal gebeuren binnen de database van het VIP BelRAI zelf en is uniek voor gebruik van de data door het Departement Zorg. Elke zorgbehoevende heeft in de BelRAI databank een eigen UUID (Universally Unique Identifier) gekregen. Deze is uniek en compleet random. Deze UUID is toegevoegd speciaal voor de exporten noodzakelijk voor het Departement Zorg in het kader van het decreet Vlaamse Sociale Bescherming en wordt ook enkel gebruikt in deze exporten. Deze UUID wordt voor de rest nergens in de BelRAI-applicatie of de webservices gebruikt.

3. Advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna: GBA)

De GBA merkt op dat het in het kader van de organisatie en het operationele beheer van de databank met BelRAI-indicatiestellingen noodzakelijk is om een gegevensbeschermingseffectbeoordeling (GEB) uit te voeren in de zin van artikel 35 AVG teneinde de risico's op ongeoorloofde toegang of gegevenslekken zoveel mogelijk te beperken (randnummers 17 en 35). In opmerking op de vraag van de GBA kan bevestigd worden dat een GEB zal worden opgemaakt.

In het kader van het ontworpen artikel 49, §9 van het VSB-decreet merkt de GBA op dat niettegenstaande het voornemen van de aanvrager om louter gepseudonimiseerde gegevens aan te wenden voor de doelstellingen, het vereist blijft om na te gaan of het gebruik van anonieme gegevens in bepaalde gevallen niet zou kunnen volstaan (randnummer 22). Hiermee zal uiteraard rekening worden gehouden. Conform het artikel 5, lid 1, c), AVG en artikel 89, lid 1, AVG zal er gebruik worden gemaakt van anonieme gegevens wanneer de concrete doeleinden via anonieme gegevens kunnen worden bereikt.

De GBA merkt op dat de bevoegdheden en taken van het Departement Zorg in het ontworpen artikel 59, §5, eerste lid verduidelijkt moeten worden. De aanpassing is reeds gebeurd op basis van een gelijkaardige opmerking van de VTC (randnummer 27).

De GBA wijst erop dat, gezien onder 'identificatiegegevens', vermeld in het ontworpen artikel 49, §3/3 van het VSB-decreet, ook het rijksregisternummer of bis-nummer kunnen vallen er rekening moet gehouden worden met het artikel 8 van de wet van 8 augustus tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen en voor het gebruik van dit nummer een machtiging door de minister bevoegd voor Binnenlandse Zaken nodig is, hetzij het gebruik uitdrukkelijk moet zijn voorzien door of krachtens een wet, een decreet of een ordonnantie. De GBA benadrukt dat een eenvoudige vermelding in de memorie van toelichting niet volstaat (randnummer 36). In reactie op het advies van de GBA werd het ontworpen artikel 49, §3/3, van het VSB-decreet aangevuld door duidelijk te stellen dat 'identificatiegegevens, inclusief het Rijksregisternummer of het bis-nummer' zullen worden verwerkt.

De terminologie in de memorie van toelichting werd aangepast naar aanleiding van de opmerking van de GBA (randnummer 39).

De GBA stelt dat een aantal van de bepalingen rond gegevens – behoudens bijkomende verduidelijkingen in dat verband – ogenschijnlijk kunnen worden verwezenlijkt aan de hand van gepseudonomiseerde gegevens (randnummer 45). Het gaat hier over de volgende gegevens van de gebruikers: de geboortedatum, het geslacht, de hoofdverblijfplaats en de gezondheidsgegevens en de gegevens met betrekking tot de in door de woonzorgvoorziening verleende zorg en ondersteuning (randnummer 46).

De geboortedatum is noodzakelijk omdat bepaalde toegang in woonzorgvoorzieningen voorbehouden is voor mensen die een bepaalde leeftijd hebben. Deze toegang start of eindigt op een bepaalde leeftijd en bijvoorbeeld niet in het jaar of de maand waarin men deze leeftijd bereikt. Woonzorgcentra zijn bijvoorbeeld voorzien voor personen die 65 of ouder zijn⁴, een centrum voor kortverblijf type 2 biedt respijtzorg aan personen vanaf 18 jaar, en een centrum

⁴ Artikel 57 en 58 van bijlage 11 van het besluit van de Vlaamse Regering van 28 juni 2019 betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers

voor kortverblijf type 3 biedt respijtzorg aan ernstig zieke kinderen en jongeren tot en met 21 jaar⁵.

Het geslacht is noodzakelijk voor rapporteringsdoeleinden.

De hoofdverblijfplaats blijft beperkt tot de gemeente (dus niet het volledige adres), maar het is wel noodzakelijk, in het kader van zorgprognoses, om te kunnen nagaan of de gemeente waar de gebruiker officieel gedomicilieerd is, verschilt van de gemeente waar de zorg effectief verleend wordt. De feitelijke plaats waar bijvoorbeeld een dienst voor gezinszorg of een dienst voor oppashulp zorg biedt aan een gebruiker, is immers niet noodzakelijk het domicilieadres van die gebruiker. Om dit verder te verduidelijken werd er ook een achtste punt toegevoegd waarbij de plaats waar de zorg en ondersteuning wordt verleend door de woonzorgvoorziening apart wordt benoemd.

De gegevens over de gezondheid en de gegevens met betrekking tot de door de woonzorgvoorziening verleende zorg en ondersteuning blijven noodzakelijk. De gegevens kunnen wel verduidelijkt worden.

Bij handavingsprocedures is het effectief nodig om toegang te hebben tot de gezondheidsgegevens van bewoners of gebruikers om gepaste maatregelen te kunnen treffen.

Vanuit financiering en subsidiëring worden enkel gegevens verwerkt met betrekking tot het al dan niet zwaar zorgbehoevend zijn van een persoon (een persoon die zwaar zorgbehoevend is, krijgt bijvoorbeeld een korting op de gebruikersbijdrage voor gezinszorg⁶, en diensten voor gezinszorg kunnen extra uren gezinszorg aanvragen als ze aan voldoende zwaar zorgbehoevendenden zorg bieden⁷).

Deze gegevens worden ook gebruikt voor de subsidievoorwaarden van een aantal woonzorgvoorzieningen zoals de centra voor dagverzorging waar de KATZ-schaal van de gebruikers een invloed heeft op de subsidie die een centrum ontvangt. Deze gegevens worden ook gebruikt voor rapporteringsdoeleinden.

In functie van het controleren op de erkenningsvoorwaarden wordt enkel het al dan niet aanwezig zijn van een BelRAI-inschaling met een bepaald BelRAI-instrument op een bepaalde moment nagegaan.

De GBA heeft ook over de volgende gegevens van de personeelsleden, vrijwilligers, verenigingswerkers en bestuurders opmerkingen: de geboortedatum, het geslacht en de hoofdverblijfsplaats.

De geboortedatum is noodzakelijk omdat voor bepaalde tewerkstellingsmaatregelen de precieze leeftijd gekend moet zijn (en het bijvoorbeeld niet volstaat om het jaar of de maand te kennen waarin men die leeftijd bereikt). Medewerkers van centra voor kortverblijf type 3 hebben recht op

⁵ Artikel 26, §1, tweede lid, 2° en 3°, van het Woonzorgdecreet van 15 februari 2019

⁶ Artikel 17, §1, van bijlage 2 van het besluit van de Vlaamse Regering van 28 juni 2019 betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers

⁷ Artikel 50 van bijlage 2 van het besluit van de Vlaamse Regering van 28 juni 2019 betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers

subsidies voor eindeloopbaanmaatregelen voor medewerkers vanaf een bepaalde leeftijd, die daarvoor precies gekend moet zijn. Ook om de impact van (de afschaffing van) doelgroepenkortingen te kunnen nagaan op een personeelspopulatie, of om de te verwachten uitstroom door pensionering in kaart te kunnen brengen, is de geboortedatum vereist.

Het geslacht is noodzakelijk voor rapporteringsdoeleinden.

De hoofdverblijfplaats blijft beperkt tot de gemeente (dus niet het volledige adres), maar het is wel noodzakelijk voor rapporteringsdoeleinden.

De GBA stelt verder dat er een aantal opmerkingen zijn met betrekking tot het uittreksel van het strafregister (randnummer 48). In de eerste plaats stelt zij dat het nodig is om de draagwijdte van de verplichting tot overlegging van een uittreksel uit het strafregister uitdrukkelijk te preciseren. Zoals al was aangegeven op het ogenblik dat de adviesvraag werd gesteld, kunnen er afwijkingen gevraagd worden als een voorziening toch een personeelslid zou aannemen dat veroordeeld is wegens een misdrijf dat genoemd is in boek 2, titel VII, hoofdstukken V, VI, VII, titel VIII, hoofdstukken I, II, IV en VI en titel IX, hoofdstukken I en II van het strafwetboek. Indien een voorziening zo een afwijking aanvraagt, moet het Departement Zorg hierover een beslissing nemen. Om die beslissing te kunnen nemen en te motiveren moet het geen volledig uittreksel ontvangen van het strafregister, maar wel relevante informatie over het misdrijf, de veroordeling, de maatregelen die de voorziening neemt,.... De omschrijving in het ontworpen artikel 59, §5, derde lid, 7°, b), van het Woonzorgdecreet van 15 februari 2019 werd aangepast om aan de opmerking van de GBA tegemoet te komen.

Daarnaast stelt de GBA dat de ontwerpbevestiging ook betrekking heeft op vrijwilligers en verenigingswerkers (dit terwijl noch het procedurebesluit, noch het stambesluit een dergelijke verplichting opleggen). De vrijwilligers en verenigingswerkers worden op dit moment niet gevat door een artikel. De opportuniteit zal na goedkeuring van dit decreet verder worden onderzocht.

De GBA wijst erop dat de essentiële elementen die krachtens artikel 6, lid 3, AVG, gelezen in samenhang met artikel 22 Grondwet en artikel 8 EVRM decretaal moeten verankerd worden eveneens slaat op de maximale bewaartermijn van de te verwerken persoonsgegevens en de bewaartermijnen niet in het decreet zijn opgenomen, waardoor er niet voldaan is aan de vereisten die het legaliteitsbeginsel ter zake stelt (randnummer 52). In antwoord op het advies van de GBA werden de bewaartermijnen toegevoegd aan het ontwerp van decreet (zie gelijkaardige opmerking van de VTC).

De GBA merkt op dat in de doordelegatie in het ontworpen artikel 59, §5, vijfde lid, van het Woonzorgdecreet van 15 februari 2019 het niet aangewezen is om alleen te verwijzen naar een adviesverplichting van de VTC, omdat de adviezen van de VTC niet beschouwd kunnen worden als een advies in de zin van artikel 36, lid 4 AVG. De GBA acht het raadzaam om hier te verwijzen naar een adviesverplichting van de GBA of om de formulering algemener te maken door te

verwijzen naar een adviesverplichting van de "bevoegde toezichthoudende autoriteit" (randnummer 55).

Op deze opmerking van de GBA wordt niet ingegaan. De verplichting om bij een regelgevingsmaatregel die gebaseerd is op een door een parlement vast te stellen wetgevingsmaatregel de toezichthoudende autoriteit te raadplegen is een verplichting die, door de rechtstreekse werking van Europese verordeningen, rechtstreeks voortvloeit uit het artikel 36, lid 4 van de AVG. Het is dus niet nodig en het kan zelfs strijdig beschouwd worden met het overschrijfverbod om deze verplichting, welke dus al geldt ingevolge de AVG, over te nemen in de nationale regelgeving. Het zal immers onafhankelijk zijn van de ontworpen bepaling of de verplichting al dan niet zal gelden, gezien de verplichting rechtstreeks voortvloeit uit artikel 36, lid 4, van de AVG. Zoals de GBA stelt, is dit niet het geval voor de VTC, welke momenteel niet als toezichthoudende autoriteit conform de AVG kan worden aanzien. Om de Vlaamse Regering te verplichten om dit adviesorgaan te raadplegen bij de uitwerking van het ontworpen artikel 59, §5, vijfde lid, werd daarom de verplichting van de voorafgaande consultatie van de VTC ingeschreven. Deze bijkomende consultatie van de VTC doet uiteraard geen afbreuk aan de verplichting opgenomen in het artikel 36, lid 4 AVG (en kan hieraan ook geen afbreuk doen).

De GBA wijst er ten slotte op dat, in lijn met hetgeen werd vermeld over de bewaartermijnen, eveneens de (categorieën van) ontvangers en de doeleinden van de doorgifte moeten worden vastgesteld in een formele wettelijke norm (randnummer 57). In navolging van het advies van de GBA werd dit in de tekst van het ontwerp van decreet verduidelijkt.

4. Advies van de Raad van State

a. Verwerking van persoonsgegevens

De Raad van State kan instemmen met de motivering van de bewaartermijn van maximaal vijftig jaar voor de verwerking van de persoonsgegevens van de personen die een indicatiestelling kunnen afnemen als vermeld in het ontworpen artikel 49, §3/3, van het decreet van 18 mei 2018, maar wijst er wel op dat de noodzaak voor de bewaring van de persoonsgegevens van de indicatiesteller stopt wanneer de loopbaan van de indicatiesteller (eerder) ten einde komt (randnummer 4.1). Met deze opmerking van de Raad van State kan worden ingestemd. De persoonsgegevens zullen niet meer bewaard worden als de loopbaan van de indicatiesteller ten einde komt.

De Raad van State geeft aan dat de bewaartermijn voor de persoonsgegevens van de personeelsleden, vrijwilligers, verenigingswerkers en bestuurders van de woonzorgvoorzieningen en verenigingen (artikel 10, 3°, van het voorontwerp) haar instemming kan krijgen op voorwaarde dat minstens in de memorie van toelichting

wordt toegevoegd dat de bewaartermijn van de persoonsgegevens van een vrijwilliger, verenigingswerker of bestuurder maximaal vijftig jaar bedraagt, wanneer deze vrijwilliger, verenigingswerker of bestuurder gedurende vijf jaar aansluitend op een eventuele 45-jarige loopbaan als personeelslid van de desbetreffende woonzorgvoorziening of vereniging actief is. Indien een vrijwilliger, verenigingswerker of bestuurder evenwel geen personeelslid is geweest of minder dan 45 jaar als personeelslid in dienst was, moet in de memorie van toelichting worden verduidelijkt dat de bewaartermijn afloopt samen met de activiteit als vrijwilliger, verenigingswerker of bestuurder. De Raad van State stelt dat eventueel kan worden overwogen om een bepaling toe te voegen waarin wordt geregeld dat de gegevens in elk geval worden bewaard tot maximaal vijf jaar na het einde van de activiteit, met een maximum van vijftig jaar (randnummer 4.2). De suggestie van de Raad van State om de bepaling in het ontwerp van decreet te verduidelijken wordt gevolgd. Het artikel 10, 4° (oud artikel 10, 3°) wordt in die zin aangepast.

De Raad van State merkt op dat de verantwoording voor de bewaartermijn in de memorie van toelichting met betrekking tot de gepseudonimiseerde gegevens die worden verzameld in het kader van een afnemen van een BelRAI-indicatiestelling (artikel 3, 5° van het ontwerp van decreet) onvoldoende is. De huidige motivering is slechts een standaardbepaling die in elk geval van verwerking van gezondheidsgegevens zou kunnen worden gebruikt. Een meer omstandige motivering moet worden opgenomen (randnummer 4.3). In de artikelsgewijze bespreking van artikel 3 werd een meer omstandige motivering opgenomen.

De Raad van State maakt een gelijkaardige opmerking voor wat betreft de verantwoording van de bewaartermijn van de persoonsgegevens van de personeelsleden, de vrijwilligers, de verenigingswerkers en de bestuurders van woonzorgvoorzieningen en verenigingen (artikel 10, 1°, van het voorontwerp). Ook hier moet volgens de Raad van State de bewaartermijn meer omstandig te worden verantwoord (randnummer 4.4). In de artikelsgewijze bespreking werd naar aanleiding van deze opmerking van de Raad van State een bijkomende motivering opgenomen.

De Raad van State wijst er met betrekking tot "de gegevens van socio-economische, levensbeschouwelijke en culturele aard", vermeld in het ontworpen artikel 49, §9, eerste lid, van het decreet van 18 mei 2018 op dat op dat het beginsel van minimale gegevensverwerking, zoals vervat in het artikel 5, lid 1, c), van de AVG moet worden gerespecteerd. Hiertoe zal het nodig zijn om een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling uit te voeren aangezien het voorontwerp aanleiding zal geven tot een "grootschalige verwerking van bijzondere categorieën van persoonsgegevens als bedoeld in artikel 9, lid 1, AVG" (randnummer 5). In reactie op de opmerking kan worden geantwoord dat, zoals vermeld in de memorie van toelichting, een gegevensbeschermingseffectbeoordeling zal worden opgemaakt en het beginsel

van minimale gegevensverwerking bij de verwerking van de persoonsgegevens zal worden gerespecteerd.

De Raad van State wijst erop dat de delegaties aan de Vlaamse Regering om de persoonsgegevens van de gebruikers, personeelsleden, vrijwilligers, verenigingswerkers en bestuurders die het Departement Zorg verwerkt nader te preciseren en de regels voor de wijze van verwerking van de gegevens en de vorm waarin en de wijze waarop de gegevens worden uitgewisseld te bepalen, opgenomen in het ontworpen artikel 59, §5, vierde en achtste lid, van het Woonzorgdecreet van 15 februari 2019 effectief beperkt moeten blijven tot "preciserings" en geen betrekking kunnen hebben op de essentiële elementen (randnummer 6). In reactie op deze opmerking van de Raad van State kan er geantwoord worden dat dit inderdaad slechts 'preciserings' zal betreffen. Bij uitwerking van deze delegaties zullen deze bepalingen ook worden voorgelegd aan de bevoegde toezichthoudende autoriteit en de Raad van State.

De Raad van State geeft aan dat in het licht van het legaliteitsbeginsel van artikel 22 van de Grondwet het voorontwerp van decreet moet voorzien in een meer specifieke omschrijving van de betrokken personen die daadwerkelijk toegang moeten krijgen tot de verwerkte gegevens. Ze verwijst hierbij naar het huidige artikel 59, § 3, tweede lid, tweede zin, van het Woonzorgdecreet van 15 februari 2019 dat een delegatie bevat die stelt "de Vlaamse Regering specificeert welke personen of instanties toegang hebben tot voormelde gezondheidsgegevens". Het voorontwerp wijzigt die bepaling niet en voert geen meer specifieke omschrijving in van personen die daadwerkelijk toegang moeten krijgen tot de verwerkte gegevens. Een dergelijke ruime delegatie in verband met de categorieën van personen die toegang hebben tot de verwerkte gegevens staat op gespannen voet met het voormelde legaliteitsbeginsel (randnummer 7). De betrokken delegatie in het artikel 59, §3, tweede lid van het Woonzorgdecreet van 15 februari 2019 is verkeerdelijk niet opgeheven. Een bepaling werd toegevoegd aan het ontwerp van decreet die deze delegatie opheft. In het kader van dit decreet zijn de enige personen of instanties die toegang hebben tot de gezondheidsgegevens:

- de woonzorgvoorzieningen, verenigingen, partnerorganisaties en projecten, die overeenkomstig en onder de voorwaarden van het artikel 59, §4 van het Woonzorgdecreet van 15 februari 2019 gezondheidsgegevens kunnen verwerken van hun gebruikers;
- het Departement Zorg dat overeenkomstig en onder de voorwaarden van het ontworpen artikel 59, §5, tweede lid, gezondheidsgegevens van de gebruiker kan verwerken;
- het Agentschap voor Vlaamse Sociale Bescherming, overeenkomstig en onder de voorwaarden van het ontworpen artikel 59, §5, zevende lid.

b. Dossiertaks

De Raad van State wijst erop dat wat betreft de bepalingen van de dossiertaks de memorie van toelichting alleen verwijst naar de dalende trend van het aantal administratieve beroepen sinds de invoering van de dossiertaks. Uit het arrest van het Grondwettelijk Hof valt echter af te leiden dat een omstandige motivering van het legitieme doel voorhanden moet zijn voor het de bepalingen tot invoering van een dossiertaks (er moet immers een evenwichtige verhouding bestaan tussen het bedrag van de dossiertaks als financiële drempel en het legitieme doel ervan). De uitleg in de memorie van toelichting volstaat niet als verantwoording. De Raad van State wijst erop dat in de nota Vlaamse Regering de initiële nood aan een dossiertaks wel omstandiger wordt verantwoord en dat deze verantwoording, gelet op het belang in de licht van de beoordeling van de evenredigheid in de memorie van toelichting zelf moet worden opgenomen (randnummer 8). De uiteenzetting uit de nota Vlaamse Regering werd om deze reden toegevoegd aan de artikelsgewijze bespreking.

c. Andere wijzigingen

In het ontworpen artikel 59, §5, eerste lid, van het Woonzorgdecreet van 15 februari 2019 werd het woord "personeelsgegevens" vervangen door het woord "persoonsgegevens" naar aanleiding van een opmerking van de Raad van State (cfr. randnummer 10).

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

Dit decreet past volledig in de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap. Wat betreft de wijziging van het artikel 59 van het Woonzorgdecreet van 15 februari 2019 kan verwezen worden naar de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap inzake de bijstand aan de personen (artikel 5, §1, II van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen – hierna BWHI), meer bepaald het bejaardenbeleid (artikel 5, §1, II, 5° BWHI) en de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap inzake het beleid betreffende de zorgverstrekkingen in oudereninstellingen (artikel 5, §1, I, eerste lid, 3° BWHI) en het beleid betreffende de zorgverstrekking in en buiten de verplegingsinrichtingen (artikel 5, §1, I, eerste lid, 1°, BWHI). Wat betreft de aanpassing van het artikel 49 van het decreet van 18 mei 2018 houdende de Vlaamse sociale bescherming kan er verwezen worden naar de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap inzake de bijstand aan de personen (artikel 5, §1, II, BWHI).

II. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel geeft aan dat dit decreet een gemeenschapsgelegenheid regelt.

Artikel 2

Dit artikel voegt een definitie van "Departement Zorg" in artikel 2, in, gezien deze term gebruikt wordt in het artikel 49 en het artikel 70/2 van het decreet van 18 mei 2018 houdende de Vlaamse sociale bescherming (hierna: VSB-decreet).

Artikel 3

Dit artikel brengt wijzigingen aan in artikel 49 van het VSB-decreet.

Volgende wijzigingen worden in voornoemd artikel aangebracht.

1° het Departement Zorg wordt toegevoegd aan de lijst van instanties en personen die, met het oog op de uitvoering van de bevoegdheden en taken, geregeld bij of krachtens het VSB-decreet, gegevens van de gebruiker verwerkt.

Het artikel 70/2 van het VSB-decreet stelt immers dat er onder de verwerkingsverantwoordelijkheid van het Departement Zorg een databank met BelRAI-indicatiestellingen van de gebruikers, die worden afgenomen bij of krachtens het VSB-decreet of het Woonzorgdecreet van 15 februari 2019, wordt opgericht, waarvan hij het beheer heeft.

Voor de uitvoering van deze opdracht zal het Departement Zorg dus persoonsgegevens verwerken van de gebruikers. Door het Departement Zorg toe te voegen aan het artikel 49, §3, van het VSB-decreet, wordt dit ook in de bepalingen betreffende de verwerking van persoonsgegevens verduidelijkt.

2° In het kader van het beheer van de databank met BelRAI-indicatiestellingen zal het Departement Zorg bovendien persoonsgegevens verwerken van de personen die een indicatiestelling kunnen afnemen. Dit zullen in de praktijk medewerkers zijn die worden ingezet in de zorgvoorzieningen of zelfstandigen die met een ondernemingscontract aan de zorgvoorzieningen verbonden zijn en die worden ingeschakeld in de werking van de zorgvoorzieningen of individuele beoefenaars van een gezondheidszorgberoep.

Momenteel was in het artikel 49 van het VSB-decreet al een bepaling voorzien voor de verwerking van persoonsgegevens van medewerkers en zelfstandigen met een ondernemingscontract aan de zorgvoorziening verbonden door het Agentschap voor Vlaamse Sociale Bescherming, maar niet door het Departement Zorg. Deze vergetelheid wordt door de toevoeging van een paragraaf 3/3 in het artikel 49 van het VSB-decreet rechtgezet.

In het kader van het beheer van de databank met BelRAI-indicatiestellingen zal het Departement Zorg volgende gegevens verwerken van de personen die een indicatiestelling kunnen afnemen:

- identificatiegegevens: deze gegevens zijn nodig voor het toegangsbeheer tot de databank met indicatiestellingen. Dit is onder

andere het Rijksregisternummer of het bis-nummer, naam en voornaam;

- opleidingsgegevens: deze gegevens zijn nodig om te kunnen controleren of de persoon die een indicatiestelling oplaadt in de databank met BelRAI-indicatiestellingen, daadwerkelijk gemachtigd is om een indicatiestelling op te maken. Voor de opmaak van indicatiestellingen gelden er immers opleidingsvereisten (cfr. besluit van de Vlaamse Regering van 28 mei 2021 over de tenuitvoerlegging van BelRAI en tot wijziging van diverse besluiten van de Vlaamse Regering over het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin);
- tewerkstellingsgegevens: de BelRAI-databank bevat de gegevens van de organisatie waar een indicatiesteller tewerkgesteld is (naam, HCO-en/of KBO-nummer). Indien een indicatiestelling werd ingevuld door een individuele beoefenaar van een gezondheidszorgberoep kunnen ook het RIZIV-nummer en de beroepsgroep verwerkt worden.

3° Aan de paragraaf 4, 5°, die werd ingevoegd bij decreet van 1 december 2023, die het Departement Zorg aanduidt als verwerkingsverantwoordelijke voor het beheer van de BelRAI-databank wordt een toevoeging voorzien zodat het Departement Zorg naast verwerkingsverantwoordelijke voor het beheer van de databank ook verwerkingsverantwoordelijke wordt voor de opdrachten die met dit ontwerp van decreet verder worden toegevoegd in paragraaf 9. Deze worden inhoudelijk toegelicht onder 4°.

4° aan paragraaf 5 wordt een bewaartermijn toegevoegd voor de identificatiegegevens, opleidingsgegevens en tewerkstellingsgegevens van de personen die een indicatiestelling kunnen afnemen die worden verwerkt door het Departement Zorg in het kader van het beheer van de databank, vermeld in artikel 70/2 van het VSB-decreet. Deze bewaartermijn wordt vastgelegd op maximaal 50 jaar. Deze termijn is gebaseerd op de termijn van een loopbaan (45 jaar), gezien een indicatiesteller die gedurende zijn loopbaan BelRAI-indicatiestellingen afneemt, gedurende deze hele loopbaan toegang moet hebben (voor zijn indicatiestellingen) tot de BelRAI-databank, verhoogd met een reservetermijn van 5 jaar (een indicatiesteller kan immers ook een zelfstandige zijn, welke niet noodzakelijk zijn beroepsactiviteiten stopzet eens de pensioengerechtigde leeftijd wordt bereikt).

5° De BelRAI-instrumenten zijn een reeks van internationaal wetenschappelijk gevalideerde inschalingsinstrumenten. Ze zijn gebaseerd op de interRAI-instrumenten die werden vertaald en waar nodig aangepast naar de Belgische situatie (BelRAI). De instrumenten brengen het functioneren en de zorgnoden van een persoon met een zorg - en ondersteuningsnood op een gestandaardiseerde en gestructureerde wijze in beeld, telkens op maat van de specifieke context waarin een persoon zich bevindt. Een BelRAI-indicatiestelling bestaat uit een uitgebreide vragenlijst waarbij zorgverleners aan de hand van gesprekken met de gebruiker,

familie en zorgverlener informatie verzamelen omtrent de verschillende domeinen van het persoonlijk functioneren, waaronder cognitief, fysiek en psychisch.

Deze informatie met betrekking tot de gezondheidstoestand en zorgnoden kunnen verder aangevuld worden met socio-economische, levensbeschouwelijke en culturele gegevens. Enkele niet-limitatieve voorbeelden:

- socio-economisch: beoordeling van de woonomgeving, de mate van maatschappelijke participatie en de hulpmiddelen die de gebruiker hiervoor nodig heeft, sociale omgang, de nood aan mantelzorg, eventuele financiële problemen, ...
- levensbeschouwelijk: wilsverklaringen betreffende bepaalde behandelingen (reanimatie), euthanasie, ...
- cultureel: welke ontspanningsactiviteiten men verkiest,...

Uit de gegevens die worden verzameld bij het afnemen van een BelRAI-indicatiestelling kunnen verschillende gebruikersgerelateerde resultaten worden berekend, waaronder zorgschalen, cliëntaandachtspunten en zorgzwaarte-categorieën. Deze gegevens kunnen de zorgverlener ondersteunen bij de opmaak van een zorg- en ondersteuningsplan of toelaten om binnen de Vlaamse Sociale Bescherming bepaalde rechten, al dan niet, toe te kennen. Daarnaast kunnen de BelRAI-gegevens ook op geaggregeerd niveau belangrijke inzichten bieden die bijdragen aan een beleid rond kwaliteit van zorg en een toekomstgericht zorgaanbod in Vlaanderen.

De toevoeging van paragraaf 9 regelt de verwerking van gepseudonimiseerde BelRAI-gegevens door het departement Zorg in het kader van één van de volgende doeleinden:

- het toezicht op de naleving van de erkennings- en financieringsvoorwaarden door de zorgvoorzieningen;
- het uitvoeren van een kwaliteitsbeleid aan de hand van indicatoren en groepsstatistieken uit de BelRAI-gegevens;
- het vastleggen van een programmatieplanning aan de hand van BelRAI-gegevens;
- het nemen van beleidsmaatregelen om de financiering van zorgvoorzieningen en gebruikers binnen de Vlaamse Sociale Bescherming te versterken aan de hand van BelRAI-gegevens.

Voor elk van deze doeleinden zal het Departement Zorg een gegevensbeschermingsbeoordeling doorlopen met een inschatting van de risico's om de principes van minimale gegevensverwerking na te leven. Daarnaast zullen er ook nog impactanalyses worden gedaan om de technische haalbaarheid, financiële kosten, enz... te kunnen inschatten. In die zin definieert de paragraaf 9 de verschillende categorieën van gegevens die voorkomen in de BelRAI-instrumenten maar zal niet voor elk doeleinde elke categorie van gegevens noodzakelijk verwerkt moeten worden. Dit moet blijken uit de gedetailleerde gegevensbeschermingsbeoordeling die lopende is. Er worden echter geen rechtstreekse identificatiegegevens verwerkt (o.a. (voor)naam,

rijksregisternummer, geboortedatum, datum van overlijden...). Het identificatierisico voor de overige gegevens zal aan de hand van de hierboven vermelde gegevensbeschermingsbeoordeling verder worden uitgewerkt (bijvoorbeeld welke leeftijdscategorieën best worden gebruikt) en in functie van de vereisten per doeleinde. De doeleinden worden hieronder verder inhoudelijk toegelicht.

Toezicht op de naleving van de erkenning- en financieringsvoorwaarden

Het Departement Zorg heeft de taak om zorgvoorzieningen te vergunnen, te erkennen en te subsidiëren. Deze opdrachten worden vastgelegd in zowel het decreet VSB als overige sectorspecifieke regelgeving, bijvoorbeeld het Woonzorgdecreet van 15 februari 2019. Het Departement Zorg ziet toe op de naleving van de erkennings- en financieringsvoorwaarden van deze zorgvoorzieningen. Hierbij wordt ook het gebruik van de BelRAI-instrumenten gekoppeld aan specifieke erkenningsvoorwaarden. Enkele voorbeelden:

- het gebruik van de BelRAI instrumenten door o.a. woonzorgcentra, centra voor kortverblijf type 1, diensten voor gezinszorg en diensten maatschappelijk werk van het ziekenfonds⁸;
- het gebruik van het Vlaams IT-Platform BelRAI of een andere digitale applicatie die werd geattesteerd voor een koppeling met het Vlaams IT-Platform BelRAI⁹.

Om het toezicht op de naleving van deze erkenningsvoorwaarden te kunnen uitvoeren, dient het Departement Zorg bepaalde BelRAI-gegevens te kunnen verwerken rond o.a. het gebruik van het Vlaams IT-Platform BelRAI door zorgvoorzieningen. Daarnaast bevatten de geaggregeerde BelRAI-gegevens op voorzieningenniveau belangrijke parameters en indicatoren die het toelaten om een risico-gestuurd toezichts- en handhavingsbeleid te voeren in samenwerking met Zorginspectie. Dit hangt mee samen met de volgende doelstelling rond het voeren van een kwaliteitsbeleid. Afwijkende parameters en indicatoren kunnen een indicatie zijn voor andere problemen in de werking van een voorziening die aanleiding kunnen geven tot een verdere opvolging ter plaatse door Zorginspectie.

⁸ Besluit van de Vlaamse Regering van 28 juni 2019 betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers:

- Voor de diensten voor gezinszorg zie bijlage 2, artikel 6
- Voor de diensten maatschappelijk werk van het ziekenfonds zie bijlage 5, artikel 10
- Voor centra voor dagverzorging zie bijlage 7, artikel 22/1
- Voor centra voor kortverblijf type 1 zie bijlage 8, artikel 8
- Voor woonzorgcentra zie bijlage 11, artikel 27 en artikel 28

⁹ Artikel 2 van het besluit van de Vlaamse Regering van 15 juli 2022 tot attestering van digitale applicaties die gekoppeld zijn aan het Vlaams IT-platform BelRAI en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 30 november 2018 houdende de uitvoering van het decreet van 18 mei 2018 houdende de Vlaamse sociale bescherming

Het uitvoeren van een kwaliteitsbeleid

Op basis van de BelRAI-gegevens kunnen groepsstatistieken en kwaliteitsindicatoren worden berekend die zowel voorzieningen als het Departement Zorg handvaten geven om een kwaliteitsbeleid te voeren volgens de principes zoals vastgelegd in het decreet over de kwaliteit van zorg in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin van 5 mei 2023. Het gaat hierbij niet alleen over kwaliteitsbeleid binnen de voorzieningen, maar ook op lokaal en regionaal niveau binnen Vlaanderen (bijvoorbeeld ter ondersteuning van de opdrachten van de eerstelijnszones en de zorgraden). Deze groepsstatistieken en kwaliteitsindicatoren zijn evolutief in de tijd en worden bijgestuurd in functie van nieuwe wetenschappelijke inzichten, maatschappelijke evoluties en beleidsdoelstellingen die door de Vlaamse Overheid in overleg met de belanghebbenden, worden bepaald.

Om een gedegen kwaliteitsbeleid te voeren, kan het Departement Zorg de gegevens uit de indicatiestellingen zelf verwerken tot beleidsrapportering op een geaggregeerd niveau. De geaggregeerde gegevens worden gerapporteerd vanaf het niveau van een voorziening (HCO- of KBO-nummer) waarbij een risicoanalyse de verdere parameters voor rapportering zal bepalen zodat er sprake is van anonieme rapportering.

Voor de berekening van de kwaliteitsindicatoren groepsstatistieken zullen gepseudonimiseerde gegevens gebruikt worden door het Departement Zorg. Er worden geen rechtstreeks identificeerbare persoonsgegevens gebruikt, zoals de naam van de gebruiker of het rijksregisternummer. Er wordt wel gebruik gemaakt van een uniek ID per indicatiestelling alsook een gecodeerd ID van de gebruiker. Gegevens die mogelijk tot een indirect identificatierisico leiden, worden gecategoriseerd volgens de resultaten van een risicoanalyse (bijvoorbeeld leeftijd, periode van overlijden). De BelRAI-gegevens worden verder enkel gekoppeld aan de organisatiegegevens van de zorgvoorziening die de BelRAI-indicatiestelling heeft ingediend. BelRAI-kwaliteitsindicatoren worden berekend op basis van meerdere indicatiestellingen van eenzelfde gebruiker doorheen de tijd om eventuele patronen van vooruit- of achteruitgang op voorzieningsniveau met elkaar in verband te kunnen brengen. Het gaat dus om de proportie van personen bij wie een bepaalde indicator is voorgekomen in een bepaalde periode. Het is hierbij belangrijk dat binnen een bepaalde referentieperiode een juiste selectie van gegevens kan gebeuren op basis van de aanwezige gebruikers in een zorgvoorziening waardoor de periode van overlijden een belangrijk gegeven vormt om deze referentieperiode en aanwezige doelgroep goed af te bakenen. De BelRAI-gegevens van de gebruiker kunnen door het Departement Zorg niet verder worden gekoppeld op het niveau van de gebruiker met andere gebruikersgegevens waarover het Departement Zorg beschikt.

De kwaliteitsindicatoren en groepsstatistieken kunnen betrekking hebben op alle levensdomeinen van een gebruiker. Het gaat om combinaties van verschillende items uit de BelRAI-bevraging voor alle gebruikers binnen een zorgvoorziening die op geaggregeerd niveau worden verwerkt tot indicatoren die een gevalideerde maatstaf bieden. Enkele voorbeelden: incontinentiebeleid, pijnbeleid, eenzaamheid, fixatiebeleid, belasting van mantelzorgers, vaccinatiegraad, voeding, doorverwijzingen naar andere zorgvoorzieningen, risico op heropname, levenseindezorg enzovoort. Op basis van deze gevalideerde maatstaf kan er benchmarking gebeuren.

Programmatieplanning aan de hand van BelRAI-gegevens

Opdat de Vlaamse Gemeenschap de zorgverleners en zorgvoorzieningen binnen de Woonzorg en Vlaamse Sociale Bescherming gericht kan versterken binnen haar bevoegdheden, is het noodzakelijk dat de Vlaamse Gemeenschap een zicht krijgt op het aanbod en de niet vervulde noden van de sectoren in het Nederlandse taalgebied en dit op lokaal en regionaal niveau. Het is slechts door dit zicht op het aanbod en de beoordeling in welke mate het aanbod is afgestemd op de lokale/regionale noden, dat de Vlaamse Gemeenschap doelgericht maatregelen kan nemen om binnen het Nederlandse taalgebied het aanbod te monitoren en beleidsinitiatieven te ontwikkelen.

Om tegemoet te komen aan vragen rond beleidsontwikkeling voor het bestaande en toekomstige zorgaanbod in Vlaanderen kan het Departement Zorg de gegevens uit de BelRAI-indicatiestelling verwerken, die onder andere de zorgbehoefte van een gebruiker in kaart brengen. De programmatie van het zorgaanbod wordt bepaald aan de hand van objectief meetbare criteria. Deze criteria hebben als doel tot een evenredige spreiding van het zorgaanbod te komen, met een planning in tijd en ruimte. De criteria houden onder andere rekening met relevante demografische gegevens (bijvoorbeeld stijgende leeftijd van de populatie), gegevens over de stijgende zorgbehoefte van de populatie, indicatoren met betrekking tot specifieke kwetsbare doelgroepen en de regionale spreiding. Op basis van de BelRAI-gegevens kan het Departement Zorg zorgprognoses opstellen, indicatoren berekenen en kwetsbare doelgroepen in kaart brengen, opdat het programmatiebeleid, dat wordt vastgelegd door de Vlaamse regering, kan worden uitgevoerd.

De financiering van zorgvoorzieningen en gebruikers binnen de Vlaamse Sociale Bescherming te versterken

BelRAI-indicatiestellingen bevatten gegevens die kunnen bijdragen tot een meer gelijke financiering voor een gelijke zorgzwaarte binnen de Vlaamse Sociale Bescherming. In het bijzonder de BelRAI-zorgzwaartecategorieën (Resource Utilisation Groups of RUG's) en scores die berekend kunnen worden op basis van de BelRAI-gegevens kunnen hiertoe inzichten aanleveren. De indicatiestellingen

worden vandaag reeds gebruikt voor de toekenning van het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden en zullen in de loop van 2024 ook worden aangewend voor de toekenning het zorgbudget voor ouderen met een zorgnood binnen de Vlaamse Sociale Bescherming. Het gebruik van de BelRAI-instrumenten draagt bij tot het beter in kaart brengen van de reële zorgzwaarte binnen zorgvoorzieningen en biedt mogelijkheden om deze zorgzwaarte structureel te monitoren. In het bijzonder in de ouderenzorg en in de thuiszorg zal naar aanleiding van de sectorbrede uitrol van BelRAI Home Care en BelRAI LTCF het belang van deze monitoring toenemen op middellange termijn. Het gebruik van de BelRAI-gegevens rond zorgzwaarte op organisatieniveau laat toe om simulaties uit te voeren, vergelijkingen te maken met de huidige financiering van zorgzwaarte en trends naar de toekomst toe te voorspellen. Op basis van deze gegevens zullen toekomstige zorgnoden en zorgbudgetten kunnen worden vastgelegd en bestaande regelgevende kaders kunnen worden geëvalueerd. Het Departement Zorg kan hiervoor de noodzakelijke BelRAI-gegevens verwerken met als doel nieuwe financieringssystemen en -voorwaarden te ontwikkelen die kunnen bijdragen aan een versterking van de Vlaamse Sociale Bescherming.

De gepseudonimiseerde gegevens die worden verwerkt voor de bovenstaande doeleinden zullen maximaal dertig jaar worden bewaard door het Departement Zorg, dit conform de algemeen aanvaarde termijn voor het bewaren van gegevens betreffende de gezondheid en in het kader van wetenschappelijk onderzoek met betrekking tot gezondheidsgegevens. Door de lange bewaarperiode van deze gepseudonimiseerde gezondheidsgegevens, zijnde hoofdzakelijk BelRAI-gegevens, is het mogelijk om longitudinaal onderzoek te doen en kunnen deze gegevens ook gebruikt worden om zorgprognoses te bepalen. Deze prognoses zijn echter ook onderhevig aan veranderingen. Wanneer mensen richting hun levenseinde gaan, hebben ze vaak alsmaar meer zorg nodig. Het is een taak van de Vlaamse overheid om ervoor te zorgen dat burgers met hun zorgnoden de gepaste zorg kunnen ontvangen. De dataset van BelRAI-gegevens zorgt ervoor dat we een gepast aanbod kunnen realiseren en de zorgnoden van burgers zo correct mogelijk in kaart kunnen brengen. Om dergelijke zorgprognoses te bepalen, moeten we op een voldoende lange termijn de zorgnood van de burgers kunnen volgen om, via wetenschappelijk onderzoek, een inschatting te kunnen maken voor de toekomst. Binnen de residentiële ouderenzorg bijvoorbeeld wordt de programmatie voor woonzorgcentra op dit moment berekend op basis van verschillende categorieën van 65+'ers tot het aantal inwoners die ouder zijn dan 90 jaar in een gemeente.

Artikel 4

Dit artikel brengt wijzigingen aan in artikel 80 van het VSB-decreet naar aanleiding van het arrest van het Grondwettelijk Hof 2023/112 van 20 juli 2023. Dit betreft de regeling rond het zorgbudget zwaar zorgbehoevenden. Het Hof vernietigde de vrijstelling van de dossiertaks voor het instellen van een administratief beroep, in zoverre zij sommige categorieën volledig vrijstelt van de dossiertaks en personen

die recht hebben op een verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering slechts gedeeltelijk vrijstelt.

Anderzijds blijft wel de initiële nood aan een dossiertaks bestaan. Wanneer er immers geen drempels worden ingebouwd voor het aantekenen van een administratief beroep, kan verwacht worden dat de gebruiker bij een negatieve beslissing van de gemachtigde indicatiesteller systematisch om een second opinion gaat vragen, wat men met de invoering van een dossiertaks wil afremmen. De dossiertaks heeft alleen zin als het om een betwisting gaat over het evaluatie-instrument en wordt daarom beperkt tot deze inhoud. Deze dossiertaks dient dus een legitiem doeleinde, zeker nu door de invoering van de BelRAI Screener als indicatie-instrument voor het zorgbudget voor ouderen met een zorgnood een veelvoud aan administratieve beroepen kan verwacht worden zonder invoering van een (verlaagde) dossiertaks. De inschalingen zullen immers gelden voor een periode van 6 tot 36 maanden en er zijn 5 verschillende afkappunten, zodat ook een administratief beroep mogelijk is wanneer men een positieve beslissing heeft.

Om de ongelijke behandeling op te heffen wordt een lagere dossiertaks van 30 euro ingevoerd zowel voor de personen die recht hebben op de verhoogde verzekeringstegemoetkoming, als voor:

- de gebruiker die het voorwerp is van een collectieve schuldenregeling, die in staat van faillissement is verklaard of die door een gerechtsdeurwaarder insolvent is verklaard;
- de gebruiker die het voorwerp is van budgetbegeleiding of budgetbeheer door een Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn of door een door de Vlaamse Gemeenschap erkende instelling voor schuldbemiddeling of van een minnelijke schuldbemiddeling, vermeld in artikel 519, § 2, 10°, van het Gerechtelijk Wetboek;
- de gebruiker die of een lid van zijn gezin dat recht heeft op een leefloon als vermeld in de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie;
- de gebruiker die of een lid van zijn gezin dat recht heeft op een inkomensvervangende tegemoetkoming als vermeld in de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan personen met een handicap;
- de gebruiker die of een lid van zijn gezin dat recht heeft op het minimumdagbedrag van de werkloosheidsuitkering als vermeld in het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering en waarbij het gezinsinkomen van de gebruiker alleen bestaat uit deze uitkering;
- de gebruiker die of een lid van zijn gezin dat recht heeft op de inkomensgarantie voor ouderen als vermeld in de wet van 22 maart 2001 tot instelling van een inkomensgarantie voor ouderen.

Artikel 5

Dit artikel voegt een tweede lid toe aan artikel 81 van het VSB- decreet als gevolg van hetzelfde arrest van het Grondwettelijk Hof. Dit betreft de regeling rond het zorgbudget zwaar zorgbehoevenden. In de gevallen waarin het administratief beroep gegrond wordt verklaard, wordt de dossiertaks integraal teruggestort.

Het Hof wees terecht op een lacune in het decreet. Het Hof oordeelde dat de dossiertaks volledig moet worden terugbetaald wanneer de arbeidsrechtbank oordeelt dat het administratief beroep ten onrechte als ongegrond werd afgewezen.

Artikel 6 tot en met 9

Deze artikels brengen wijzigingen aan in artikels 88, 89, 92 en 93 van het VSB-decreet als gevolg van hetzelfde arrest van het Grondwettelijk Hof. Deze artikels betreffen de regelingen rond het zorgbudget voor ouderen en het basisondersteuningsbudget. Bij een zorgbudget voor ouderen met een zorgnood wordt de dossiertaks beperkt tot de beroepen waarbij de verminderde zelfredzaamheid wordt betwist. Verder worden dezelfde wijzigingen aangebracht zoals hierboven besproken in artikel 4 en artikel 5. We verwachten een veelvoud aan administratieve beroepen door de invoering van de BelRAI Screener als indicatie-instrument voor het zorgbudget voor ouderen met een zorgnood in de loop van 2024 zonder invoering van de verlaagde dossiertaks. De inschalingen zullen immers gelden voor een periode van 6 tot 36 maanden en er zijn 5 verschillende afkappunten, zodat ook een administratief beroep mogelijk is zelfs wanneer men een positieve beslissing heeft.

Om de ongelijke behandeling op te heffen wordt een lagere dossiertaks van 30 euro ingevoerd zowel voor de personen die recht hebben op de verhoogde verzekeringstegemoetkoming, als voor de reeds geciteerde 6 categorieën van gebruikers. In de gevallen waarin het administratief beroep gegrond wordt verklaard, wordt de dossiertaks integraal teruggestort.

Artikel 10

De bewaartermijnen voor de persoonsgegevens van de gebruiker wordt vastgelegd voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen. De gegevens van de gebruikers moeten minimaal tot twee jaar na het beëindigen van de zorg en ondersteuning aan betrokken gebruiker bewaard en maximaal vijf jaar tot na het beëindigen van de zorg en ondersteuning. Deze termijn is noodzakelijk zodat bijvoorbeeld een tijdelijke onderbreking van de zorg en ondersteuning geen aanleiding geeft tot het opnieuw samenstellen van een heel dossier van een gebruiker.

De persoonsgegevens van de personeelsleden, vrijwilligers, de verenigingswerkers en de bestuurders worden bewaard tot tien jaar na de beëindiging van de samenwerking door de woonzorgvoorzieningen en verenigingen. Deze termijn is opnieuw noodzakelijk zodat ook na de beëindiging nog gegevens, waar nodig, kunnen geraadpleegd worden. Dit is noodzakelijk voor het toezicht en de handhaving van de erkenningsvoorwaarden en subsidievoorwaarden krachtens dit decreet. In dit kader kan het bijvoorbeeld noodzakelijk zijn dat er na de beëindiging wordt nagegaan of het personeelslid al dan niet een blanco uittreksel van het strafregister had voorgelegd. De bewaring van de personeelsgegevens is bovendien eveneens noodzakelijk in het kader van de controle op de subsidiëring die de woonzorgvoorzieningen, verenigingen, partnerorganisaties en projecten

hebben verkregen. Een subsidie is gebaseerd op een wederzijdse verbintenis conform het artikel 72 van de VCO. Hierop is overeenkomstig het artikel 2262bis, §1, van het (oud) Burgerlijk Wetboek de tienjarige verjaringstermijn van toepassing. Bij de vaststelling van onregelmatigheden in de door de voorziening verkregen subsidies is het van belang dat bij een controle kan worden teruggegrepen naar de personeelsgegevens van de voorziening uit het verleden om te kunnen nagaan of er reeds in het verleden een onregelmatigheid met betrekking tot de subsidie(aanvraag) heeft plaatsgevonden, zodat in voorkomend geval de onterecht verkregen subsidies nog kunnen worden teruggevorderd. Indien de woonzorgvoorzieningen, verenigingen, partnerorganisaties of verenigingen hun gegevens reeds zouden hebben gewist of verwijderd, wordt dergelijke controle onmogelijk.

Het Departement Zorg heeft krachtens het Woonzorgdecreet van 15 februari 2019 de taak om woonzorgvoorzieningen en verenigingen te vergunnen, te erkennen en te subsidiëren binnen de programmatie. Die wordt bepaald aan de hand van objectief meetbare criteria, met als doel tot een evenredige spreiding van het woonzorgaanbod te komen, afgestemd op de zorgbehoefte en met een aangepaste planning in tijd en ruimte. Het decreet bepaalt doelstellingen, gebruikersgerichte en organisatorische werkingsprincipes die de Vlaamse Regering verder kan concretiseren en uitwerken in erkenningsvoorwaarden. Het Departement Zorg heeft de taak om de naleving van die erkenningsvoorwaarden na te gaan en, waar nodig, een toezichts- en handhavingsbeleid te voeren met gepaste maatregelen rond administratieve geldboetes en het behoud van een erkenning. Het Departement Zorg heeft ook de taak om op te treden tegen dienstverleners die een erkenningsplichtige woonzorgvoorziening of vereniging aanbieden zonder erkenning, en tegen woonzorgvoorzieningen of verenigingen die een exploitatie aanbieden onder een erkende benaming zonder toelating.

In het kader van de uitvoering van die opdrachten verwerkt het Departement Zorg bepaalde persoonsgegevens van zowel de gebruikers als de personeelsleden van woonzorgvoorzieningen en verenigingen die onder het toepassingsgebied van het Woonzorgdecreet van 15 februari 2019 vallen.

Persoonsgegevens van de gebruiker

De persoonsgegevens met het oog op de identificatie van de betrokken gebruiker, inclusief het Rijksregisternummer of bis-nummer, zijn noodzakelijk om de opdrachten en bevoegdheden van het Departement Zorg uit te voeren met betrekking tot het toezicht op de erkenningsvoorwaarden en de handhavingsprocedures (schorsing en intrekking van de erkenning, sluiting van een niet-erkende woonzorgvoorziening en administratieve sancties). Voor een toezicht op de erkenningsvoorwaarden kan er gedacht worden aan de noodzaak om te verifiëren of er voor elke bewoner in een woonzorgcentrum binnen de acht weken na opname een BelRAI-inschaling aanwezig is (art. 28, bijlage 11,

stambesluit¹⁰). Gegevens van de bewoners die opgenomen zijn in een woonzorgcentrum bij het begin van een schorsingsprocedure (art. 22, procedurebesluit¹¹) is een voorbeeld voor de noodzakelijkheid van de gegevens bij handavingsprocedures. De naam en de voornamen zijn noodzakelijke persoonsgegevens met betrekking tot het ledenbeheer, om de zorgbehoevenden te identificeren en de aanvragen correct te kunnen verwerken.

De geboortedatum is noodzakelijk om de opdrachten en bevoegdheden van het Departement Zorg uit te voeren met betrekking tot de subsidieopdrachten. De geboortedatum is noodzakelijk om de leeftijd van gebruikers te kunnen identificeren om op die manier een gepaste verdeling van de subsidieerbare uren te kunnen uitvoeren. Bij de diensten voor gezinszorg worden de programmacijfers bijvoorbeeld vastgelegd op basis van de leeftijd van de inwoners (art. 3, bijlage 2, stambesluit¹²).

Het geslacht is noodzakelijk om de opdrachten en bevoegdheden van het Departement Zorg uit te voeren met betrekking tot wetenschappelijk onderzoek en beleidsrapportering.

De gemeente waar de hoofdverblijfplaats van een gebruiker gelegen is, is noodzakelijk om de opdrachten en bevoegdheden van het Departement Zorg uit te voeren met betrekking tot de subsidieopdrachten. De voorzieningen uit het Woonzorgdecreet die hulp leveren bij de mensen thuis worden gesubsidieerd voor een bepaalde regio. Om een correcte subsidiëring uit te voeren moeten we dus toegang hebben tot de hoofdverblijfsplaats van de gebruikers. Diensten voor oppashulp moeten bijvoorbeeld een minimaal aantal uur oppashulp gepresteerd hebben in de gemeenten van de regio waarvoor ze erkend zijn (art. 30, bijlage 3, stambesluit¹³).

De datum van overlijden van een gebruiker is noodzakelijk om de opdrachten en bevoegdheden van het Departement Zorg uit te voeren met betrekking tot de subsidieopdracht van het Departement Zorg. Een gebruiker die hulp- en dienstverlening krijgt van een dienst voor gezinszorg bijvoorbeeld kan dit enkel krijgen tot en met zijn overlijden. Er moet dus gecontroleerd kunnen worden dat de diensten voor gezinszorg geen subsidies meer aanvragen voor prestaties die geleverd worden op een datum waarop de gebruiker al overleden is.

¹⁰ Besluit van de Vlaamse Regering van 28 juni 2019 betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers

¹¹ Besluit van de Vlaamse Regering van 5 juni 2009 betreffende de procedures voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen van gebruikers en mantelzorgers

¹² Besluit van de Vlaamse Regering van 28 juni 2019 betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers

¹³ Besluit van de Vlaamse Regering van 28 juni 2019 betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers

De gezondheidsgegevens over de gebruikers zijn noodzakelijk om de opdrachten en bevoegdheden uit te voeren met betrekking tot het opmaken van een programmatie en handavingsprocedures. Het opmaken van de programmatie gebeurt aan de hand van objectief meetbare criteria die o.a. rekening houden met de zorgbehoefte van de populatie (zorgprognoses), demografische trends en de zorgbehoevendheid en kwetsbaarheid van specifieke doelgroepen. Bij handavingsprocedures kan er gedacht worden aan de gezondheidsgegevens van bewoners die moeten verhuizen uit een voorziening waarvan de gedwongen sluiting is bevolen, zodat deze bewoners kunnen worden begeleid naar een gepast zorgaanbod (art. 33, procedurebesluit).

De gegevens met betrekking tot de door de woonzorgvoorziening verleende zorg en ondersteuning zijn noodzakelijk in het kader van de opdrachten en bevoegdheden met betrekking tot het toezicht op de naleving van de erkenningsvoorwaarden en de subsidieopdrachten.

De gegevens met betrekking tot de plaats waar de zorg en ondersteuning werd verleend door de woonzorgvoorziening. Deze plaats kan verschillend zijn van de effectieve hoofdverblijfsplaats. Deze plaats is beperkt tot op niveau van gemeente. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om tweedeverblijvers of om personen die al dan niet tijdelijk verblijven in een zorgvoorziening. De gegevens met betrekking tot de plaats waar de zorg en ondersteuning werd verleend is noodzakelijk in het kader van zorgprognoses. De gemeente waar de gebruiker officieel gedomicilieerd is, verschilt mogelijks van de gemeente waar de zorg effectief verleend wordt.

Persoonsgegevens van de personeelsleden, vrijwilligers, verenigingswerkers en bestuurders

De persoonsgegevens met het oog op de identificatie van de personeelsleden, vrijwilligers, verenigingswerkers en bestuurders, inclusief het Rijksregisternummer of het bis-nummer, zijn noodzakelijk om de erkennings- en subsidiëringsbevoegdheid van het Departement Zorg te kunnen uitvoeren. Een voorziening kan pas de werking starten nadat die een erkenning heeft ontvangen. Bij een erkenningsaanvraag moet een lijst van personeelsleden worden meegestuurd, zodat er een eerste toezicht kan gebeuren op de inzet van het personeel volgens de vastgelegde erkenningsvoorwaarden. Waar nodig kan er een nazicht gebeuren dat de personeelsleden over de nodige bekwaamheid beschikken om hun functie uit te voeren. De gegevens over de tewerkstelling van de personeelsleden en de bekwaamheid van de personeelsleden, in het bijzonder de genoten opleiding, zijn om dezelfde reden noodzakelijk. Diensten voor gezinszorg moeten bijvoorbeeld voor ze een nieuw personeelslid aanwerven, een inschrijvingsnummer aanvragen bij het Departement Zorg, waarbij nagegaan wordt of die persoon voldoet aan de kwalificatievereisten voor de functie (art. 34,

bijlage 2, stambesluit¹⁴). Daarvoor is een eenduidige identificatie noodzakelijk, omdat dat inschrijvingsnummer voor de ganse tewerkstellingscarrière gekoppeld wordt aan die persoon, zodat die daarmee later ook bij een andere dienst aan de slag kan gaan.

De geboortedatum, het geslacht en de gemeente waar de hoofdverblijfplaats gelegen is, zijn noodzakelijk om de opdrachten en bevoegdheden van het Departement Zorg uit te voeren met betrekking tot wetenschappelijk onderzoek en beleidsrapportering.

De datum van overlijden en de gegevens over de tewerkstelling van de personeelsleden zijn noodzakelijk voor de opdrachten en taken van het Departement Zorg met betrekking tot het toezicht op de naleving van de erkenningsvoorwaarden en de subsidieopdrachten. De erkenning en subsidiëring van de diensten voor gezinszorg zijn o.a. afhankelijk van bepaalde vereisten inzake personeel, het aantal uren dat ze presteren, wanneer ze die presteren, enz... Daartoe is het belangrijk dat personeelsleden precies geïdentificeerd worden, bijvoorbeeld om te kunnen uitsluiten dat een personeelslid tweemaal in aanmerking voor subsidie zou komen. Er moet gecontroleerd kunnen worden dat de diensten voor gezinszorg geen subsidies meer aanvragen voor prestaties die geleverd worden op een datum waarop het personeelslid al overleden is.

De gegevens met betrekking tot de bekwaamheid en integriteit van de personeelsleden, vrijwilligers, verenigingswerkers en de bestuurders, met name:

- de genoten opleiding;
- de gegevens van het uittreksel uit het strafregister die noodzakelijk zijn om na te gaan of de personeelsleden, vrijwilligers, verenigingswerkers en de bestuurders geen eigenschappen hebben die onverzoenbaar zijn met hun functie.

Deze gegevens zijn noodzakelijk voor het toezicht op de erkenningsvoorwaarden. Zo bepaalt artikel 11 van het stambesluit dat de personeelsleden en bestuurders geen eigenschappen mogen hebben die onverzoenbaar zijn met hun functie en dat de voorziening of vereniging om die reden een uittreksel uit het strafregister opvraagt. Conform het Woonzorgdecreet in artikel 38, zesde lid, bestaat de mogelijkheid om een afwijking toe te kennen op de erkenningsvoorwaarden. Om zo een afwijking te behandelen en, al dan niet, te verlenen, is het noodzakelijk om de inhoud te kennen van het misdrijf en na te gaan of de voorziening gepaste maatregelen neemt. Verder wordt bijvoorbeeld bij een erkenningsaanvraag de kwalificatie (in casu: het diploma) van de persoon die de dagelijkse leiding van een woonzorgcentrum opneemt, opgevraagd volgens artikel 4, §1, 1°, c), procedurebesluit. Dit wordt opgevraagd om na te gaan of de directeur voldoet aan

¹⁴ Besluit van de Vlaamse Regering van 28 juni 2019 betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers

de diplomavereisten zoals opgenomen in artikel 45, §1, 1° in bijlage 11 van het stambesluit.

De bewaartermijn voor de persoonsgegevens van gebruikers voor het Departement Zorg wordt vastgelegd op maximaal twee jaar nadat de zorg en ondersteuning aan de gebruiker door de woonzorgvoorziening of vereniging werd stopgezet. Deze beperkte termijn nadat de zorg en ondersteuning werd stopgezet is noodzakelijk voor tijdelijke onderbrekingen in de dienstverlening omdat men bijvoorbeeld tijdelijk door andere dienstverleners wordt geholpen.

De bewaartermijn voor de persoonsgegevens van de personeelsleden wordt vastgelegd op minimaal twee jaar en maximaal vijftig jaar. Een personeelslid dat lange tijd in een voorziening gewerkt heeft en daarna nog vrijwilliger of bestuurder wenst te zijn, kan vijftig jaar verbonden zijn aan een woonzorgvoorziening of vereniging. De persoonsgegevens van de vrijwilligers, verenigingswerkers en bestuurders worden bewaard tot maximaal vijf jaar na het einde van de activiteit als vrijwilliger, verenigingswerker of bestuurder en ten hoogste voor een termijn van vijftig jaar.

De gegevens kunnen door het Departement Zorg op basis van dit ontwerpartikel worden overgemaakt aan het Agentschap Vlaamse Sociale Bescherming voor zover dit noodzakelijk kan zijn voor het uitvoeren van de opdracht en taken van dit agentschap. Het kan hier bijvoorbeeld gaan over tewerkstellingsgegevens in het kader van financiering.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin,

Hilde CREVITS